Ian McDonald
Vivaldi
(Vivaldi)

Doktor Carl Silverman se ve vesmírné lodi Představivosti podobající se chmýří pampelišky blížil k černé díře. Katedrálový velící můstek lodi jeho ducha zaplavovalo zlatavé světlo z akrečního disku, vzduch zvučel varovným zvoněním: pozor na přitažlivost, pozor na přitažlivost. Téměř desetiletý Hugh MacMichaels se rozvaloval před televizí, bradu měl položenou na kloubech rukou a cítil, jak se nekonečná tma z černé díry natahuje a pohlcuje jeho fantazii. Coby ochotný černý pasažér na Velké okružní cestě po vesmíru už viděl, jak po nebi vybuchuje ohňostroj supernov, jak se před ním galaxie otáčejí jako ohnivá kola, nadíval se zázraků tolik, až byl příliš otupělý, než aby dokázal žasnout, ale černá díra jej volala, černá díra se po něm vztahovala, černá díra si jej připoutala vlákny čirého a nenarušitelného úžasu. Ještě pořad si šeptal: "Jeje, jeje, no jeje," a už na obrazovce přebíhaly závěrečné titulky a táta si odkašlával a šustil novinami ("Zas je od toho nesmyslu na týden pokoj") a maminka si cvakavě háčkovala hradbu nepochopení ze svetru s norským vzorem. Řeřavé uhlíky se sesunuly a vyslaly vlnu horka, do okenních skel bušil listopadový déšť a Zprávy o desáté se chystaly rozesít po celé zemi své břemeno beznaděje, ale skoro desetiletý Hugh MacMichaels byl kdesi daleko, daleko, plavil se s doktorem Carlem Silvermanem ve vesmírné lodi Představivosti až k hranicím vesmíru.

DHARMSTADT, řídicí středisko PROJEKTU Vivaldi; Západní Německo 23:45 t-200 144 000 km Sotva doktor Hugh MacMichaels, vousatý, plešatící, se stále rostoucím bříškem, projde skleněnými lítačkami v řídicím středisku projektu v Dharmstadtu, ta mnohohlavá obluda, které se říká TISK, už na něj čeká.

"Pane doktore MacMichaelsi, myslíte si, že..."

"Pane doktore MacMichaelsi, je pravda, že..."

"Pane doktore MacMichaelsi, co..."

"Pane doktore MacMichaelsi, kdy..."

"Pane doktore MacMichaelsi, proč..."

Zvednutím ruky obludu utiší.

"Už jste někdo viděli Kirkbyho Scotta?"

Alain Mercier spěchá po chodbě zachránit svého ředitele projektu a na Hughovu otázku odpoví výmluvným galským pokrčením ramen, které jako by mluvilo o odložených letech a taxících uvízlých v hustém provozu.

"Bože na nebesích, co se to tu děje? Snad víte, že se snažíme řídit projekt vesmírného výzkumu..."

Mikrofon podnikne nebezpečný výpad až k němu.

"Pane doktore MacMichaelsi, jsem Anne Pragerová z NBCTV. Máte rozhovor s doktorem Carlem Silvermanem, víte o tom? Pro pořad Nové obzory. Pamatujete se? Je to dohodnuté."

Nové obzory? Carl Silverman? Všechno tak letí. Mohl se chystat dvacet let, a přitom pořád je někde ve vzduchu nad Holandskem. Ambiciózní, profesionální Anne Pragerová žene ubohého a zmateného Hugha do Zeleného salonku na rozhovor s doktorem Carlem Silvermanem, kapitánem vesmírné lodi Představivost.

Kdybys to tak viděla, Gemmo. Tváří v tvář s ním samotným. S legendou.

Jenže legenda je čím dál tím starší a šedivější a unavenější. Těch let a těch zázraků bylo prostě moc.

"Jenom pár obecných informací pro naše diváky," říká pan Legenda. "Bude se to vysílat živě přes satelit, tak prosím vás prostě, nic moc technického, jenom ty základní věci o výpravě do Oortova oblaku, o následujícím objevu Nemesis a pak snad něco o tom, jaké naděje se vkládají do projektu Vivaldi. Ať mají doma všichni všeobecný přehled, ano?"

"Jistě," říká doktor Hugh MacMichaels, cítí se maličký a ztracený a vystrašený všemi světly kabely režiséry zvukaři co ťukají do mikrofonů a zkoušejí je zkoušejí je raz dva tři otrávenými maskérkami co nanášejí pudr přečesávají vlasy přes plesku zlatíčko s těma šedivejma místama ve fousech se prostě něco musí udělat...

"Chtěl byste se ještě mrknout na otázky, než vás ty naše krasotinky dají do pucu?"

Hugh si bere podložku s listem papíru. Nic nového. Na tytéž otázky o své vesmírné sondě už odpovídá deset let. Anne Pragerová z NBCTV se uvelebí před kamerou, upraví si účes - a už mluví uštvaný režisér:

"Tak dámy a pánové, jedeme to naživo. Spojení se satelitem bude za dvacet vteřin... Anno, já ti to odpočítám a ty to uvedeš... sedmnáct, šestnáct, patnáct-"

"Počkejte!" vykřikne Hugh v náhlém záchvatu paniky. "Já nejsem připravený! Nejsem připravený!"

"Třináct, dvanáct, jedenáct..."

Žili byli dva muži. Jeden byl starý a moudrý a obličej měl jako plesnivý bochník chleba se žvancem zelí. Druhý byl mladý a vážně dost naivní a lidi mu říkali, že s těmi vousy vypadá trochu jako Sean Connery. To se mladému muži líbilo, protože Sean Connery byl jedním z hrdinů jeho dětství. A tihle dva muži, ten starý a moudrý a ten mladý a vážně dost naivní, toho měli spoustu společného. Oba byli astrofyzici. Oba měli doktorský titul. A oba kdysi mívali sen o místech kdesi daleko, daleko, dál, než si dokázala představit většina lidí, co znali: v Oortově oblaku, velikém shluku komet, který obklopuje sluneční soustavu ve vzdálenosti pětsetkrát větší, než v jaké obíhá nejvzdálenější planeta. Snili o vesmírné lodi, která by tam mohla doputovat a prozkoumat tajemství toho tmavého a dalekého místa, a spřádali plány a nápady, teorie a fantazie, a časem zjistili, že jejich sen není snem, ale reálným a praktickým projektem. A tak ti dva, jeden starý a jeden mladý, odnesli svůj projekt na univerzitu a univerzita ho odnesla do Evropské kosmické agentury - a

protože ten rok byli v Evropské kosmické agentuře bez sebe nadšením z toho, jak ruský a americký vesmírný program vázne, kývli na to a řekli, že ano, samozřejmě, můžete si letět do Oortova oblaku, a kdy byste tam rádi?

Co nejdřív, odpověděli ti dva.

Dobře, řekla Evropská kosmická agentura. Kdybyste už jenom laskavě vybrali projektu jméno, my vám vyčleníme na let jednu raketu Ariane.

Proto se ti dva sebrali a toho večera se strašlivě opili a ve tři ráno seděli v obýváku u toho mladého a poslouchali Čtvero ročních období, načež oba v tutéž chvíli jako jeden řekli: "Aha! Vivaldi!"

Druhého dne svěřil starý vědec mladšímu vědci tajemství.

"Hughu, jestlipak víš, o co vlastně jde?" Dali si předtím oběd v restauraci Třírohý klobouk, koláč se sýrem a cibuli a k tomu půllitr; starému muži bylo z úst cítit pivo a cibuli. "Nenech se zblbnout těmi řečmi o kometárním oblaku, to byl ode mě jenom fígl, díky kterému jsme sehnali na projekt finance a mohli jsme ho rozjet. Ve Vivaldim jde o něco jiného... Hughu, víš, co opravdu je Vivaldi? První použitelná mezihvězdná loď."

Za okny něžně dopadal na Edinburgh zářijový déšť; teploučké, lehce nakyslé, nekonečné mrholení, které se snášelo už od osmdesátého sedmého, kdy zemřela všechna léta. Mladší muž, kterého kyselý déšť deptal, zabloudil šedošedýma očima k modelu na desce stolu, k průhlednému umělohmotnému Y s pavouci sítí, v jejímž středu se krčil pavouk Vivaldi.

"Ty sis to všechno vymyslel, ty mizero. Alfo Kentauři, tady jsem."

"Pošetilí starci se musejí něčím zabývat mezi semináři, když si chtějí vyhnat z hlavy chlípné myšlenky na děvčátka. Jen si to uvědom, Hughu, mezihvězdný let. Zapiš si to do životopisu."

"S dovolením, jakou sílu můžeme vydolovat z iontových motorů - asi tak pětinu procenta rychlosti světla?" Mladý muž počítal a kyselý déšť stékal po oknech dolů. "Dvě stě let? Ty nemůžeš počkat dvě stě let. Jsi moc netrpělivý, Bene. Radši se spokoj s Oortovým oblakem. Aspoň máš šanci být u toho, až přijdou výsledky. Je to jenom dvacet let."

"Dvacet let pro tebe, Hughu. Pro mě je to v háji."

Třináct měsíců nato Vivaldi odstartoval na nosné raketě ESA Ariane z Arecaiba ve Francouzské Guayaně. Oba páni doktoři, Hugh a Ben, se na start dívali díky přímému telemostu dvacet minut po druhé ráno edinburského času, a když odpadl poslední díl nosné rakety a Vivaldi rozprostřel vážčí křídla slunci, připili si whisky na úspěch první mezihvězdné lodi, kterou Země vyslala.

Roky utíkaly. Hugh, ten mladý a vážně dost naivní, se zamiloval do chytré, hezké a samostatné ženy jménem Moira, které mohly být všechny iontové pohony a kometami oblaky ukradené; vzali se, nastěhovali se do pěkného domu v pěkné čtvrti Edinburghu a v patřičném čase si opatřili dceru jménem Gemma, která byla světlem jejich života. A měla zůstat jediným světlem, protože krátce po porodu si k sobě zavolal Moiru MacMichaelsovou její lékař a pověděl jí, že už nikdy nesmí mít další dítě. A i když byla ještě mladá, odstranili jí dělohu, a na uprázdněném místě, kde bývalo její dítě, se zakořenilo cosi hořkého a temného.

A po celou tu dobu Vivaldi letěl dál, pryč od Země, trojlístek jeho slunečních plachet zachycoval světlo slunce a přeměňoval je v energii, díky níž zrychloval, pomalu, pomaličku, den ode dne, týden po týdnu, rok po roku nabíral rychlost a putoval k Oortovu oblaku.

T-62 44640 KM "Odpočet do odpojení od sekce iontového pohonu... dvacet... devatenáct... osmnáct..."

Doktor MacMichaels telefonuje na letiště, aby zjistil, kde ten Kirkby Scott sakra je, a slyší, jak Alain Mercier začal odpočítávat. Ze druhého konce mu říkají, že linka TW 359 z Los Angeles přistála a cestující jsou odbavováni, ale Hugh neslyší, protože je půl světelného roku daleko odtud, ve vesmírné lodi své představivosti. Vnitřním zrakem vidí, jak se Vivaldi odpojuje od trupu nosiče a padá k Nemesis, jak třistametrový trojlístek slunečních panelů plachtí dál do prázdna, jako by květina se třemi okvětními plátky vytrousila semínko. Vzhlédne od stolu, přes hlavy mnohonárodnostního týmu svého projektu, a na Velké stěně vidí to, co mu kreslily jeho představy, tentokrát díky počítačové simulaci v křiklavých sonykolorových barvách.

"Oddělení od trupu nosiče dokončeno, Hughu."

Zatím by to šlo. Poslední upřesnění letového programu proběhlo před rokem, ale palubní počítač od té doby nezapomněl, co má udělat. Vyvíjí se to dobře. Vyvíjelo se. Ohromující reálnost ukrytá v telemetrické glosolálii sama skrývá pravdu o tom, že tohle všechno se děje v čase minulém, a to minulém už před šesti měsíci. Přesto říká: "Alaine, mohl bys laskavě odpočítat bezpečnostní manévry?"

"Jasně. Za chvíli začínáme... teď. Odpočítávám bezpečnostní manévry... čtyři... tři... dva... jedna... pomocné trysky zapnuty."

Vivaldi je padesát devět minut od Nemesis, osvobodil se od sekce s iontovým pohonem a padá, bez pohonu se řítí prostorem, oběť přitažlivosti... řítí se k černé díře.

Toho dne, kdy měl Ben Vorderman pohřeb, pršelo, ale nic to neznamenalo, protože pršelo den co den.

Krvácení do mozku. Tak to řekli. Starý pán se zhroutil v půli věty, pět minut po začátku přednášky v druhém ročníku astronomie, a byl mrtev. A ještě pořádně nevychladl v rakvi, a už na katedře začali kout pikle a usilovat o korunu ředitele projektu Vivaldi. Hugh se toho účastnit nehodlal. Hnusilo se mu to. Dokonce i na pohřbu, zatímco se hrob naplňoval deštěm a ještě než kněz dořikal modlitbu, se Tom MacIvor a Barbara Caldwellová šeptem dožadovali podpory od truchlících zabalených v nepromokavých pláštích. Hugha to šokovalo. Byl v nejednom ohledu pořád dost

naivní. A právě to mu odpověděla Moira, když jí o té svatokrádeži řekl: že ho má ráda, ale že je opravdu dost naivní. Od té chvíle se už na ni nikdy nedíval úplně stejně jako předtím.

Doktor Hugh MacMichaels si nade vše vážil těch večerů, kdy Moira odešla na skupinovou meditaci nebo na aerobik nebo na seminář dámského klubu nebo na schůzi Skotské národní strany, protože tehdy dostával možnost být se svou skoro tříletou dcerou pár hodin sám. Hrozně rád se s Gemmou v náručí povaloval na gauči a odpovídal na všechny její otázky typu "Proč? a "Co je to?", které se týkaly věcí, co viděla v televizi. To byly požehnané, svaté chvilky, tyhle večery, kdy byl otec s dcerou sám; cítil se ublíženě, když se uprostřed seriálu Já a můj pes (Gemmin nejmilejší, milovala psy, i když humor pořadu nechápala; rád by Gemmě koupil velikého chlupatého psa, ale Moira o tom nechtěla ani slyšet) ozval telefon a volal pan Cameron, právní poradce katedry, a zval jej na zítřek dopoledne k otevření Benovy poslední vůle.

Cítil se velice nesvůj v pevně utažené kravatě, posedával na zatuchlinou zavánějící kožené sedačce, jaké v pracovnách právníků bývají, a poslouchal, jak pan Cameron žalostivě a velice smutně pročítá jména, částky, nemovitosti.

"A je také mým přáním, aby se, pokud získá souhlas fakultní rady, stal doktor Hugh MacMichaels mým následníkem a ředitelem projektu Vivaldi, protože...," pan Cameron si úzkostlivě odkašlal, "protože na rozdíl od těch ostatních parchantů z katedry Hughovi opravdu záleží na snu o cestě ke hvězdám."

A tak zatímco Hugh seděl na té případné kožené sedačce a naslouchal slovům, která z něj v sedmadvaceti udělají ředitele projektu, jenž přinese ovoce až po jeho čtyřicetinách (a kvůli němuž se Tom McIvor a Barbara Caldwellová stanou jeho nesmiřitelnými nepřáteli, což ho rozesmutňovalo, protože rád byl se všemi lidmi zadobře), Vivaldi minul pás asteroidů a zamířil k Jupiteru.

T-45 32 400 KM "Nabíhají nám na obrazovce simulace... teď."

"Gravitační senzory zaznamenaly křivku toku odpovídající exponenciálnímu bodovému zdroji. Nemesis je tam, je to jasné."

"Počítač řídící kurz - upravit orbitu na průletovou trajektorii."

"Limuzína s Kirkbym Scottem vyrazila z letiště a je na cestě. Předpokládaný čas příletu - za dvacet pět minut."

"Každou chvilku by už měly dálkovým přenosem dorazit záběry v barevné simulaci."

Žargony a hantýrky se zběsile proplétají - zní tu francouzský přízvuk a německý a italský přízvuk a zpěvavý skandinávský a měkký irský přízvuk, polyglotní přízvuky lidí z Beneluxu, anonymní švýcarský a šišlavý španělský přízvuk - a ten Hughův, jakým se mluví ve skotských nížinách, se v tom Bábelu málem utápí.

"Naběhlo tam už něco, na co by bylo potřeba se podívat?"

Alain Mercier, ředitel dharmstadtské pobočky ESA, kompetentní a vždy vyrovnaný, vymotá Hughovu otázku z toho gobelínu řečí a odpovídá.

"Za chvilku přijdou obrázky. Tady je, potvora... tady ji máme..."

A najednou, bez ohledu na to, kolik slov naplňuje řídicí sál, je jasné, že nikdy jich nemůže být tolik, aby vyjádřily, co cítí člověk, který se dívá na černou díru.

Nejdřív ze všeho zažívá doktor Hugh MacMichaels pocit nepřetržitosti - neustávajícího víření, neustávajícího otáčení se, neustávající aktivity, je to jako vířící, točící se duha se srdcem ze tmy, do kterého je všechno vtahováno a kde je všechno ničeno. Nikdy neviděl nic tak temného, jako je střed černé díry. Snad jen kromě smrti. Nemůže odtrhnout oči od strakatých prstenců plynu a kometárního ledu, které víří kolem kolapsaru; malström částeček, které se melou jedna o druhou, pořád víc a víc nadrobno, jako Boží mlýny, a jedna druhou nutí být pořád žhavější a žhavější, až vznikne žhnoucí plazma, která s posledním zoufalým zavřeštěním zmizí v neviditelnu za horizontem událostí.

Tak to je ono, Gemmo, ten zlý sen z dlouhé zimní noci -vzpomínáš si? To je Nemesis.

Když se doktor Hugh MacMichaels pozdě v noci, po oslavném a dost nakyslém večírku na katedře, opilý připotácel domů, cosi podobného pocitu viny jej přimělo, aby nakoukl ke své dceři, které bylo už osm. A když vypínal její elektrickou deku (vždycky usne a nevypne ji, jednou si sama uspořádá popravu elektrickým proudem), spatřil, jak jej pozorují blýskající se oči.

"Tati."

"Copak, koťátko?"

"Tati, já nemůžu spát."

Váhal, jestli ji má obejmout, dát jí pusu a zavřít dveře - anebo se zeptat, co jí je, a nabídnout pohádku, ale pak mu whisky provedla menší střevotřesení a on se musel malátně posadit na postel.

"Tati, povíš mi pohádku?"

"Nejsi už na pohádky trochu moc velká?"

"Dobře, tak strašidelnou povídačku."

"Kdepak, žádné strašení." Blýskající oči se setkaly s otupělýma očima a otec a dcera zjistili, že jsou polapeni v osidlech spiklenectví. Na strašidelnou povídačku není nikdy nikdo moc velký.

"Tak jo. Strašidelnou povídačku - ale skutečnou."

"Žjů!"

"Stalo se mi to dneska."

"Tati!" A pak, nevěřícně: "Fakt?"

"Jasně. Poslouchej. Už jsi slyšela povídačky o přízracích lidí, o přízracích zvírat, o přízracích vlaků a dokonce i o přízračných lodích, ale já ti povím o přízraku hvězdy."

"O přízračný hvězdě?"

"Přesně tak. Když totiž hvězdy strašně zestárnou, to jsou jim už miliardy let, je to s nimi jako se starými lidmi. Zhroutí se samy do sebe, dovnitř, scvrknou se. Ale na rozdíl od lidí... no, vlastně aspoň od všech lidí, co znám já, se hvězda někdy zhroutí sama do sebe tak moc a tak rychle, že po ní zbude veliká díra."

"Jako když ve sprše víří voda do odtoku?"

"Docela tak. Hvězda se zhroutí sama do sebe, ale zbude po ní díra jako zbude po kočce Šklíbě úsměv: přízrak hvězdy - a my takové přízračné hvězdě říkáme kolapsar. Dokážeš to říct?" Sám s tím měl potíže.

"Kolapsar." Jeho dceru slova fascinovala; čím delší slovo, tím líp.

"Správně. A tenhle kolapsar je jako bezedná jáma. Všechno, co se k němu moc přiblíží, si přitáhne, až to padá a padá a padá, napořád, a nic, co do něj padá, se už nikdy nedostane ven. Kolapsar polyká všechno, dokonce i světlo, proto se mu taky někdy říká černá díra, a čím víc toho spolyká, tím je větší a silnější, a čím je větší a silnější, tím víc toho může přitáhnout a spolykat."

"Tati..."

"Copak, koťátko?" Čím dál víc se přizpůsoboval tmě v ložnici a už byl s to mezi vířícími tmavými tečkami rozeznat Gemminu tvář.

"Mluvíš, jako by ses bál."

A taky že najednou byl vystrašený, ba zděšený.

"Tati." Odmlka. "Ty jsi říkal, že to je pravdivá historka."

"Říkal."

"Má to znamenat, že takové věci jako ty kolapsary fakt jsou?"

"Dneska jsme našli první." Přesněji řečeno ho našli dva američtí vědci z UCLA, a to díky informaci z japonské sondy s dalekohledem, která zase čerpala z údajů sovětského orbitálního rentgenového teleskopu.

"A proto mluvíš tak vystrašeně?"

Nedokázal odpovědět - a Gemma se do jeho mlčení ptala dál.

"Tati, a má Vivaldi něco společného s tím... kolo... kolem..."

"Kolapsarem. Koťátko moje, Vivaldi letí přímo tam."

Na to ustrašené vyjeknutí jaktěživ nezapomene.

"Tati, a to bude Vivaldi padat a padat a padat navždycky..."

"Ne, kdepak, miláčku, Vivaldi do černé díry padat nebude. Vivaldi jenom proletí kolem okraje kolapsaru a podívá se. Dovnitř nespadne."

Ale jak tak seděl na posteli své dcery a kolem domu se prohánět podzimní vítr, cítil, že když říká, že Vivaldi míří k černé díře, tvrdí tím, že tam míří on sám, a pochopil, že právě to jej vyděsilo na třech slovech, která Gemma vyřkla: nečekaný, hrozivý obraz jej samotného, jak padá a padá dolů a dolů, točí se a točí se dokola a dokola a dokola, zmenšuje se, až je z něj maličký otáčející se tatínkovský homunkulus, co padá do černé díry. Hrůza ho ochromila; na rameno mu poklepala skutečnost, že je smrtelný.

"Tak Vivaldi se už nemá podívat na ty komety a tak?"

Poděkoval za Gemminu otázku Bohu.

"Ne a ano. Víš, jak se kolapsar otáčí kolem Slunce - a je tak strašně daleko, že mu to trvá miliony let -, prochází velkým oblakem komet, však si vzpomínáš, přece tím...?"

"(Dortovým oblakem," Gemma to jméno řekla s ním, ústy vykreslovala ta veliká, kulatá slova a očička se jí leskla intelektuálním potěšením.

"Náhodou se stalo, že místa, kterými prolétá, jsou velice blízko od míst, kam měl původně letět Vivaldi. No jen si to představ, koťátko, první vesmírná výprava k černé díře."

Věděl, že Gemma čerpá z jeho práce spoustu pýchy. Tatínků, kteří pilotují vesmírné lodi až na kraj sluneční soustavy, nebylo v Corstorphinské základní škole zrovna moc. I když teď zrovna je ten dotyčný tatínek ožraly jako slíva.

"A teď jedna otázka. Gemmo, co víš o dinosaurech?"

"To myslíš jako tyranosaury a brontosaury a tak? Co to má společného s Vivaldim?"

"Počkej, pochopíš. Teď mi řekni, proč tu místo dvou lidí nesedí ve dvě ráno dva dinosauři a nepovídají si o astrofyzice místo nás?"

"Protože do Země vrazila kometa a všechny je pobila."

"Aha! Tím se vracíme k Oortovu oblaku. Když skrz komety prolétá černá díra, někdy se přiblíží tolik, že je přitáhne a polkne, ale většinou je jenom vyrazí z oblaku a vyšle je ke Slunci. Naposledy se to stalo před pětašedesáti miliony let, za doby dinosaurů, a sama víš, jak to s nimi dopadlo. Tentokrát jsme na řadě my. Možná budeme mít štěstí a k Zemi se nepřiblíží žádné komety. Ale možná taky mít štěstí nebudeme."

Doktor Hugh MacMichaels spatřil na tváři své dcery strach, temnější než tma v pokoji, a proklel svou opileckou vyřídilku, že ji tak vylekala. Jenže takový je svět, který odkáže svému osmiletému dítěti a vůbec všem osmiletým dětem milujících rodičů: svět, kde záhuba prší z nebes.

"Tati?"

"Ano, koťátko?"

"A má ten kolapsar jméno?"

"Jasně že má. Lidi, co ho objevili, ho nazvali Nemesis."

"Co to znamená?"

"Je to jméno dávné řecké bohyně; bohyně pomsty, která trestá lidskou pýchu."

"Tati, já se bojím."

"Gemmo, zlatíčko, to já taky."

T-22 15 840 KM Nemesis je šestnáct tisíc kilometrů daleko a blíží se, a tak zaplňuje celou Velkou stěnu. Napůl hypnotizovaný Hugh s tupým výrazem žádá o data. Díky datům si tu věc udrží od těla, vzdálenou a nedostupnou, půl světelného roku daleko v Oortově oblaku; když je promítána ve řvavých falešných barvách na videostěnu, ubíjí a děsí.

"Rotace 24 00 pí radiánů za sekundu." "Obvod horizontu událostí má kolapsar patnáct kilometrů." "Odhadovaná hmotnost: čtyřnásobek hmotnosti Slunce." "Zářivá teplota odhadem 1,47 milionů °K; hustota energie 2,2 x 1025 eV na litr."

Gemmo, pomoz. Nemesis je děsivější, než si kdy představoval. Ve všech ohledech je o celé řády mohutnější, než jak odhadli s Kirkbym Scottem, když bylo rozhodnuto změnit kurz Vivaldiho ke kolapsaru. Teď si není jistý, jestli Vivaldi setkání s kolapsarem dokáže přežít. Všechny nynější zkusmé odhady jeho šancí jsou založeny právě na těchhle beznadějně optimistických a konzervativních předpokladech; a i s nimi se maličkému Vivaldimu dávala pravděpodobnost přežití jen šedesát procent. A bookmakeři dole v jídelně přijímají takové sázky, které hovoří o podstatně odlišné míře důvěry.

Pro tohle nebyl Vivaldi zkonstruován, říká si. Vivaldi byl určen k tomu, aby se v rekreačním tempu proletěl mezi kometami, a ne ke střemhlavému pádu do vzdálenosti dvanáct kilometrů od horizontu událostí Černé díry. Nemesis má proste všeho příliš; příliš hmoty, příliš tepla, příliš radiace, příliš přitažlivosti, je příliš velká, příliš blízko, setkání přijde příliš brzy.

Do háje s tebou, všeho máš příliš a chystáš se spolknout dvacet let mého života tak svévolně, jako by to bylo zrnko kometárního prachu.

Vzpomíná si na to; vzpomíná si, jak vzal ještě docela maličkou Gemmu do kina na disneyovku. V tom filmu byl had s vířícíma očima, které přitahovaly a hypnotizovaly - a Gemma brečela a brečela a brečela, dokud ji z biografu nevyvedl. Teď, když stojí před vířícíma očima Nemesis, její strach chápe.

"Pane doktore MacMichaelsi..."

Hm? To je Andrea Menckeová z personálního.

"Pane doktore, chtěla jsem vám jenom říct, že Kirkby Scott už přijel a je v budově."

Jednoho večera se doktor Hugh MacMichaels vrátil po perném dni na okraji sluneční soustavy domů do čísla 26 na Milicent Crescent a zjistil, že v jeho oblíbeném křesle sedí cizí muž v nevkusném, ale zcela módě odpovídajícím kostkovaném obleku, přátelsky klábosí s nadšenou téměř šestnáctiletou Gemmou a upíjí ze sklenice jeho nejlepší, opravdu tu jeho nejlepší sladovou whisky.

"Ahoj, Tati." Gemma ho přivítala polibkem a tatínkovským objetím. "Tohle je Kirkby Scott."

"Dobrý večer, pane," řekl ten kostkovaný zloděj whisky, vstal a nadšeně mu potřásl rukou. "Kirkby Scott z UCLA. A vy jste myslím ten člověk, co chce poslat loď k mému kolapsaru."

Jmenoval se Kirkby Scott a přiletěl z Kalifornské univerzity v Los Angeles, i když pocházel z Wisconsinu, kde se zřejmě narodili všichni obyvatelé Kalifornie; bylo mu osmadvacet a získal v nejnižším věku vůbec doktorát z astrofyziky na téže Kalifornské univerzitě, pro kterou se svým kolegou Paulem Mazianskym, jenž teď dělal v Laboratoři pro výzkum pohonných systémů v Pasadeně, vypracovali studii oběžných drah a výchylek oběžných drah komet v Oortově oblaku, přičemž vyšli z hypotézy, že Slunce má v dálce souputníka, kterého zkusmo pojmenovali Nemesis (to jméno sedí, co?), a přišli i se subhypotézou (nyní potvrzenou), že Nemesis je tmavý objekt, nejspíš (jak se nyní ověřilo) kolapsar skromné velikosti, zhruba o trojnásobku hmoty Slunce, a díky tomuto epochálnímu objevu (padaly i narážky na Nobelovu cenu!) UCLA, NASA a ESA ve své kolektivní moudrosti usoudily, že se má on, Kirkby Scott, stát novým společníkem doktora Hugha MacMichaelse v projektu Vivaldi.

Načež doktor Hugh MacMichaels, šéf projektu Vivaldi, řekl tohle: "Cože?"

Zašel si za vesmírným panstvem z ESA a vesmírné panstvo z ESA říkalo různé věci, třeba "Američani mají pocit, že jsou z kola ven", a "Koneckonců ji ovšem objevili". A také říkali "rozhodně se nebudeme prát jako kluci" a "všichni vědci jsou bratři". Přínosnější bylo, že také řekli "mají tam rozdělané něco kolem fúzního pohonu pro delší lety - říkají tomu Orion - takže chápete, ruka ruku myje, že?" A zlověstnějším tónem říkali jiné věci, třeba "staří spojenci" a "solidarita západního bloku" -a nejzlověstnějším pak "direktiva z nejvyšších míst".

"Nemám jako ředitel projektu taky právo k tomu říct svoje?" ptal se Hugh.

"Bohužel, Hughu," odpovědělo vesmírné panstvo z ESA. "Je to politické rozhodnutí." A bylo. Hugh odletěl domů do Edinburghu a nenáviděl jak Kirkbyho Scotta člověka, tak Kirkbyho Scotta jako ideu. Pořádnou dávku žluči si schoval i pro Moiru, ale ta už byla tolik pohlcena tou tmou, co se zahnízdila v prázdných místech uvnitř ní, že se nedokázala zajímat ani o jeho práci, ani o něj samotného. A tak si zahořkle stěžoval Gemmě a ta trpělivě poslouchala, a když si vylil všechen vztek na Evropskou kosmickou agenturu, na Kirkbyho Scotta i na Moiru, řekla jen tohle:

"Mně se docela líbí, Tati."

"Líbí? Ten... ten... světák, ten... hastroš, ten požer?"

"Má dobré srdce, tati."

A protože tehdy ještě doktor Hugh MacMichaels dost nedocenil schopnost své dcery číst v lidských srdcích, ten její vnitřní rentgen, před kterým se neuzavřely žádné úmysly a neschovala žádná tajemství, dál nenáviděl Kirkbyho Scotta, člověka i ideu. Jenže jeho opovržení k pracovnímu partnerovi den po dni, týden po týdnu, rok po roce tálo, stával se z něj nejdřív obdiv a pak přátelství - zkrátka mu došlo, že je možné, aby někdo nosil okázalý kostkatý oblek (dá se prominout; to je módou), sedal si do něčího oblíbeného křesla (dá se prominout; nevěděl to), sosal jeho nejlepší whisky a švitořil s jeho milovanou a jedinou dcerou (nedá se prominout v žádném případě), a přitom měl dobré srdce.

Dva dny po Gemminých devatenáctých narozeninách, to byl Vivaldi půl roku cesty od černé díry, letěli Hugh a Kirkby Scott do Texasu, protože byli čestnými hosty 43. mezinárodní astronautické konference v Houstonu. Hugha myšlenka na to, že navštíví Houston, uváděla do nadšení. Ačkoli řídil cestu vesmírné lodi až na kraj mezihvězdného prostoru, přes Atlantik ještě nikdy neletěl. Gemma byla nadšená s ním.

"Takže pas, prášky proti nevolnosti, brýle, připitomělý thriller - máš?"

Odkýval jí to: ano, ano, ano, ano.

"Tak fajn. Buď hodný, Tati, a ukaž jim, zač je toho loket."

A oni na 43. mezinárodní astronautické konferenci opravdu triumfovali. I když měl Vivaldi k černé díře ještě půl roku letět, hravě zaháněl do kouta všechny Hvězdy smrti, orbitální továrny, pojízdné sondy na Marsu, ba dokonce i pulzní a fúzní pohon Orion, a páni doktoři, Hugh a Kirkby - jeden v tvídu, vousatý a roztomile zmatený, druhý sebevědomý, řečný, elegance sama v kašmírovém obleku a s ním sladěném plášti - byli neustále ve středu pozornosti.

Na závěrečné recepci si kdekdo chtěl potřást s Hughem rukou a povědět mu, jak moc mu připomíná Seana Conneryho (toho jediného pravého Jamese Bonda), a Hugh, začervenalý a zvláčnělý od příliš velké dávky kalifornského moselského, se usmíval a smál a žvanil strašlivé pitomosti a povídal si s Váženými Nositeli Nobelovy Ceny a s Nadějnými Mladíky z NASA a s Doyeny Světové Astronautiky a zrovna se ponořoval do rozhovoru s nesmírně přitažlivou novinářkou z časopisu New Scientist (je mi to strašně líto, ale už před lety jsem nechal propadnout předplatné), když tu přiběhl poslíček a vyvolával Pan MacMichaels k telefonu!, Pan MacMichaels k telefonu!, a on opustil tu nesmírně přitažlivou novinářku a šel se sklenicí v ruce k recepci a vzal si sluchátko a na druhém konci linky byla Moira a ta mu řekla, že to ráno se Gemma zabila při autonehodě na silnici M 62.

T-107200KM Usměvavý, elegantní Kirkby Scott ve značkovém žlutém obleku schází po schodech a vklouzne Hughovi po bok.

"Omlouvám se," šeptne. "Uvízli jsme nad Dusseldorfem, než urovnali spor s odborovou organizací dispečerů letového provozu - no věřil bys tomu? A věřil bys, že támhle v kavárně posedává Carl Silverman, právě ten Carl Silverman, co..."

"Já vím," kývne Hugh. "Dělal se mnou rozhovor."

"S tebou? Panejo... potom se tě na to vyptám. No nic, konečně jsem tady. Tak povídej, jak to jde?"

Doktor Hugh MacMichaels pokyne hlavou k Velké stěně.

"Deset minut."

"Sakra, až tak? Kolik času do vypuštění dopadových sond?"

"Jsou na řadě v T minus čtyři."

"Jak to Vivaldi snáší?"

"Gravitační smyk a bombardování prachem ho vychýlily z ideálního kurzu."

"No co, když to palubní zařízení vydrželo doteď, vydrží ještě deset minut."

"Gravitační smyk se blíží k horním bezpečnostním mezím," hlásí nepřístupná švýcarská Fraulein od panelu telemetrie.

"Gravitační smyk? Gravitační smyk? Nenapadlo nás, že by gravitační smyk mohl být tak silný už v takové vzdálenosti; no nic, tak se podíváme, co to je za potvůrku."

Kirkby Scott zkoumá údaje o Nemesis a pořád víc nevěřícně syká. Hugh si prohlíží na Velké stěně schématické simulace. Ošklivý Vivaldi, ta hromada nýtů a šroubů, se točí a potácí a blíží se ke Schwarzschildově poloměru; zatím drží, ale Hughovi už představivost na obrazovce přehrává stovku možných vývojů, při nichž se Vivaldi mění v roj lesklých střepů.

Pro tohle ho nepostavili. Pro tohle rozhodně ne. Dívá se, jak simulované prachové částice oklovávají Vivaldiho protiprachové štíty (každé to ďobnutí má desetinásobnou rychlost kulky z kulovnice; vzpomíná si, že právě tohle říkal Carlu Silvermanovi), a dojde mu, že zadržuje dech.

Proč?

Protože se bojím. Bojím se, že co chvíli přiletí kousek ledu a Vivaldiho zničí, bojím se, co se děje tam v dálce, na okraji sluneční soustavy, zatímco já se můžu jen zcela bezmocně dívat: je tam cosi, nad čím nemám žádnou vládu, co mě vyzývá, vysmívá se mi, co mě chce zničit, a to mě děsí, protože od té doby, co zemřela Gemma, je Vivaldi jedinou věcí v mém životě, kterou jsem s to aspoň zčásti řídit. Moje dcera, moje žena, moje nadšení, moje obavy, všechno mi proklouzlo mezi prsty, a Vivaldi letí dál a dál a dál a teď visí na pokraji chaosu - a co s tím uděláš, človíčku?

Kaple posledního spočinutí Hugha děsila. Z kopce vévodila řadám sloupků a náhrobků a shlížela i na něj, když ve své otlučené červené dodávce projel litinovou branou dovnitř. Každý pohřeb mu připomínal jiné pohřby. Prželo, když

pohřbívali Bena Vordermana, prší dneska, a je to tentýž usilovný, stálý déšť, a je to tatáž vyvýšená kaple a tentýž hřbitov, až na to, že tentokrát zůstanou nahoře na kopci, v kapli na jeho vršku, protože vyšel nový zákon, že všichni, kromě těch, komu to zakazuje náboženské přesvědčení, musejí být zpopelněni. Doktor Hugh MacMichaels sám nevěděl, proč ho Kaple posledního spočinutí tolik zneklidňuje. Snad to bylo tím, že je z červených cihel a připomíná mu základní školu ve Forth River, kterou tolik nenáviděl, snad morbidní varhanní hudbou jako z Fantoma opery, která ustala jako uťatá, když rakev spočinula na katafalku, snad to bylo tím, že skrz mozaikové okno s motivy Vzkříšení se dal zahlédnout komín, ten neochvějný strážce smrtelnosti. Člověk je jenom trocha kouře, kterou vítr rychle rozežene.

Gemma nikdy nebyla moc zbožná, a tak přátelé, příbuzní a milenci (nepochyboval o tom, že pár jich tu je) jen přečetli básně, položili květiny, zazpívali a klopýtavě pronesli chvalořeči; a Hugh seděl vedle své ženy a nemohl uvěřit, že v té věci tam na katafalku je jeho dcera.

"Snad by otec chtěl pronést několik slov? Pane MacMichaelsi?"

Po ničem na světě netoužil méně, radši by podstoupil cokoli, cokoli, jen aby nemusel stanout vedle rakve své dcery, ale Moira na něj něco zle a vztekle sykla, a tak šel k řečnickému pultíku, protože to je jediné místo, kde ho nedostihne její zášť. Ale několik slov by nemohlo vyjádřit, co říct chtěl. A najednou ucítil, že nejraději ze všeho by na ty přátele a příbuzné a milence zařval: "Co můžete vědět, jaké to je, ztratit svoji přítomnost i budoucnost, svoje světlo, Člověka, kterého jste milovali nejvíc ze všeho na světě?", nejraději by jim pověděl, že nezáleží na tom, kolik toho řekne, stejně nevyjádří ani z miliontiny, co pro něj Gemma znamenala; jenže tahle slova z něj nevyšla, a tak se jen opřel o pult a po tváři mu stekly dvě slzy, které řekly všechno to, co on říct nedokázal.

"A teď," řekl ceremoniář, "na zvláštní žádost zahrajeme výběr z Gemminy oblíbené hudby, ze skladby, která pro ni hodně znamenala." Pseudobenátské smyčce Vivaldiho skladby zaplnily kapli, ceremoniář diskrétně stiskl tlačítko, a za zvuků počítačem generovaných houslí a harpsichordu začala rakev klesat dolů dolů dolů pryč z dohledu a doktor Hugh MacMichaels, zoufalý otec, stál a měl pocit, že se mu srdce taví na škváru. A rakev zmizela z dohledu a on cítil, jak se na něj upřely Moiřiny vyčítavé, neodpouštějící oči.

Podepsal se do Pamětní knihy, šel s ní k autu a jeho pozornost upoutal záblesk bílé barvy na mokrém černém makadamu. Vypadla jí z kabelky vizitka. Sebral ji a přečetl si adresu: Nesmrtelnost, a. s. Někde v Londýně.

"Tohle ti asi upadlo." Málem mu ji vytrhla, jak spěchala ji schovat v útrobách kabelky.

"Díky, miláčku."

Z komína se vznášel kouř a on se snažil vzpomenout si na Gemmin hlas, Gemminu tvář, Gemmin smích - a zjistil, že to už nedokáže.

T-4 2 880 KM "Prochází plazmovou hranicí; elektrická aktivita se přiblížila na osm procent k bezpečnostní mezi."

Tak dělej, ty parchante zatvrzelá.

"Úroveň radiace výrazně roste; systémy registrace škod hlásí mírné závady ve funkci některých stabilizačních transputerů."

Vydržel jsi dvacet let a dostal ses až sem. Už jenom pár minut.

"Dopady prachu na maximu, zaznamenali jsme průnik protiprachovými štíty číslo jedna a dvě až na mylarovou vrstvu dopadových senzorů."

Dělej dělej dělej dělej.

"Odpočítáváme vypuštění dopadových sond... čtyři... tři... dva... jedna..."

"Dopadové sondy vypuštěny!" říká zpěvavě Kirkby Scott. "Tak makejte, vy hajzlové mrňavý!"

Od animovaného Vivaldiho na Velké stěně vylétají tři proudy světla: kometami dopadové sondy Harpo, Groucho a Chico, které ovšem mají vykonat úkol výrazně odlišný od toho původního. Kdysi byly určeny k tomu, aby prozkoumaly hustotu a složení komet v Oortu, teď je zamířili do jícnu kolapsaru, aby si natloukly o tu nemožnost, aby vyzkoumaly hustotu a složení otáčejícího se kolapsaru známého jako Nemesis, hmotu a podstatu té kuličky, toho embrya temné hmoty v jejím srdci, a až se roztříští, v posledním vzlyku při svém zničení aby se staly posly odhalujícími eschatologii smrti vesmíru.

Temná hmota, hmota jádra, těžká hmota, lehká hmota; a na látce a podstatě těchhle výměšků a výpotků Nemesis závisí podoba konce času, to, jestli se z Tříštění jednoho dne stane Houstnutí, takže se galaxie znovu stisknou do primárního Kosmického vejce, anebo jestli budou po svých odstředných trajektoriích letět dál od sebe navždy, do tmy, do noci, k elektronovému kvílení a kňučení všeobecné tepelné smrti, k chaosu na rozervaném konci časů.

Doktor Hugh MacMichaels nechce, aby čas skončil. Na novém Zjevení mu nezáleží. Co je smrt vesmíru, ať jakkoli majestátní ve svém pádu a konečnosti a děsivá svými rozměry a mohutností, proti smrti jeho milované dcery, proti jedinému krátkému lidskému životu na bezvýznamném kousku špíny na kraji ničím pozoruhodné galaxie?

Není to realita, připomíná si. Čáry, grafika, písmena, číslice: nic než představivost. Pravda je takováhle: před šesti měsíci, ano, poslouchej, před šesti měsíci proletěly Schwarzschildovým poloměrem tři dopadové sondy velké jako citrony a obdařené srandovními jmény. A na výslovný rozkaz všemocné relativity padají pořád zamrzlé v čase. A tak budou padat navždy. Nesmrtelnost. Doktor Hugh MacMichaels se vší tou relativitou rozechvěje.

"Ahoj, zlato, jsem doma." Z Dusseldorfu a z konference ESA se v letadle plném průmyslových nabobů Nového Skotska vrátil muž, jediný navlečený v tvídovém saku, opora akademické vědy. Za letu pil přespříliš, jako obvykle, a pak, někde nad Holandskem, si vzpomněl, jak ho Gemma mírně popichovala a tvrdila, že když v letadle podávají alkohol, nemůžou pak udržet správný vnitřní tlak. A náhle si s drtivou jasností uvědomil, že tentokrát nebude u exitu,

nebude ho vítat tatínkovským objetím, nezabaví mu žlutou tašku s pitím nakoupeným v bezcelním obchodě, nepoveze ho domů autem, ve kterém by z přehrávače konejšivě hrál Handel (ten pravý, ne to programované fidlání), nebude mu klást upřímně míněné otázky, jak se měl. Nebude tam. Nebude tam už nikdy. Propukl v pláč a brečel celou cestu od Zeelandu do Edinburghu a průmysloví nababové Nového Skotska po něm pokukovali. "Zlato, jsem doma..." Jenže zlato doma není, zlato má spoustu práce s dobročinností, kterou si opatřilo namísto opravdového života. A žádné dopisy pro něj, jen pro ni přišla lesklá brožura od nějaké anglánské firmy, která se jmenuje Nesmrtelnost, a. s.

Spatřil zase bílou vizitku na vlhkém černém makadamu městského krematoria.

Vzal si lesklou brožuru do obýváku, posadil se a prolistoval její křídové stránky.

Smrt je nejtěžší pro ty, kdo zůstanou.

Naši poradci velice dobře vědí, jak může smutek rozervat rodinu... Naše počítačové simulace napodobují do poslední podrobnosti osobnost toho, koho oplakáváme... Na základě hmotných projevů osobnosti, památek, vzpomínek, všedních předmětů, nahrávek hlasu a fotografií dokáží naše počítače rekonstruovat dotyčnou osobnost s naprosto ohromující reálností...

Podíval se z okna a spatřil, že v rozpadajícím se altánku se cosi hnulo, cosi zachytil koutkem oka; pohyb paže.

Ohromující reálnost ohromující reálnost ohromující reálnost ohromující reálnost...

Rozechvěle šel k besídce. Skrz zeleninovou zahradu, kolem maliníků šplhajících po oporách; šel opatrně a poslouchal Vivaldiho barokní houslový program, který jí koupil k sedmnáctým narozeninám, když ji už znudil elektronický etnobeat, který byl pořád stejný. Obešel letní besídku, která se teď, když už žádná léta nebudou, stala anachronismem. Skrz okno uviděl, že zdi jsou pokryté kořistnými vzpomínkami na slečnu Gemmu MacM (rafiemi jejích kamarádek, koček, psů, králíků, křečků, poníků, později kluků; Gemma v baletním trikotu, hrdá Gemma s osvědčením z Edinburské univerzity, že byla přijata ke studiu angličtiny, a taky prázdniny, snad všechny fotky z prázdnin: on prošedivělý a s pupkem, v plavkách na Korfu, on s připitomělým výrazem, jak vystupuje z letadla, on napjatý a vyčkávající, navlečený do vypůjčeného smokingu Parsons and Parsons (s podšívkou z červeného hedvábí), jak čeká na vyhlášení Cen Královského ústavu za rok 2006... Moira byla důkladná. Důkladnost je vůbec jejím základním rysem.

Něco sedělo zády k němu v proutěném křesle. Otevřel dveře. Rekonstruované benátské smyčce zesílily. La Sereníssima. Nástropní kamery se otočily, zaostřily - a děsivá, odporná věc podobná loutce, ale s Gemminou tváří, se otočila v Gemmině proutěném křesle, usmála se a řekla: "Ahoj, Tati."

Přikryl si ústa rukama, aby se mu hrůza nerozlezla po celém obličeji, a ustoupil ze dveří besídky ven.

"Tati, ty nepůjdeš dál?" Oči kamer ho sledovaly, jak couvá pryč. "Tati, to jsem já!" Loutka rozpřáhla paže k objetí. A Hugh MacMichaels, otec, manžel a vesmírný výzkumník, vyzvracel do růžičkové kapusty všechnu snídani, co dostal od společnosti BritAir - ovesnou kaši, slaninu, vajíčka, ovesné placky, marmeládu, pomerančový džus, kávu.

T-0 NEMESIS "T nula. Vzdálenost nula. Horizont událostí. Doktore, horizont událostí!"

Doktor Hugh MacMichaels si před tím sonykolorovým malstrómem na Velké stěně připadá jako trpaslík. Zavírá oči, aby nic nemusel vidět. T nula. Vzdálenost nula. Vivaldi políbil nicotu na rty. Popraskávání tvrdého záření přehlušuje všechny hlasy v sále až na jeden, až na pokřik, který prolomí syčení a burácení Nemesis: hlas Kirkbyho Scotta.

"Máme to! Bože, máme to! Než jsme ztratili kontakt, Harpo, Groucho a Chico s jistotou zachytili elektromagnetické halo. Nemesis tvoří temná hmota podle hypotézy B, minimální povrch čtvrtého řádu. Lidičky, je to čtvrtý stav hmoty!" Triumfálně se otočí a paže má rozepjaté jako Kristus. Na tváři má blažený úsměv proroka Soudného dne. "Dámy a pánové, našli jsme chybějící hmotu! Vesmír se smršťí do singularity a znovu se zrodí!" Řídicí sál zaplní zvířecí vřeštění, juchání, potlesk. Uprostřed lesa rukou, které by jim chtěly poblahopřát, se páni doktoři, Hugh a Kirkby, obejmou. Hugh nemá ponětí, proč to udělal.

Vivaldi, neúnavný, nespěchající Vivaldi, tichý jako světlo, se otáčí a letí pryč od Nemesis. Polovina ovládací desky svítí hlásiči poruch jako Manhattan v noci. První mezihvězdná loď Země, teď už spíš vrak než loď, zvětšuje vzdálenost mezi sebou a kolapsarem. Přežila. Prošla. Porazila černou díru. Odpočet hlásí T plus 45 sekund, zátky vylétají ze šampaňského, lidé pozvedají sklenky, ozývá se mezinárodní sbor přípitků na počest hrdinů, dvojčat stojících v čele projektu Vivaldi.

Píp. Píp. Píp. Píp. Píp. Píp. Píp. Píp... Havarijní signál. Dispečeři se zase rozprchnou na svá místa a ještě pořád drží v rukou umělohmotné sklenky na šampaňské, koupené ve velkém v supermarketu. Nemůžou ale dělat nic, než zkázu pozorovat.

"Hlava komety..."

"Slepá strana kolapsaru..."

"Náraz očekáván za..."

Velká stěna jim přehrává zkázu s přehnanou barevností počítačové simulace: oblak ocelově modrých ledových broků, zlomků roztříštěné komety z Oortu.

"Detektory vzdálenosti stále funkční..."

"Nouzové úhybné programy se spustily..."

"Trysky pro drobné manévrování zapojeny..."

"Tak dělej dělej dělej dělej..." Vivaldi se pohybuje, ale pomalu, pomalu, tak pomalu. Osazenstvo Řídicího letového střediska v Dharmstadtu ho vůlí popohání: dělej dělej dělej dělej. Doktor Hugh MacMichaels jediný ze všech v sále vidí, co se musí stát, a vykřikne: "Blbost! Pitomost!"

Radiací spálený palubní počítač je tak zpitomělý okamžitou hrozbou, že jeho paměť, otupělá jako po lobotomii, úplně zapomněla na Nemesis, na horizont událostí. Vivaldi se sune pryč od ledového oblaku, do náruče kolapsaru.

"Doba k horizontu událostí třicet dvě sekundy," hlásí Kirkby Scott ohromeně a tvář mu namodro a nazeleno zbarvuje odražené světlo Nemesis. "Doba k horizontu událostí dvacet osm sekund..." Vivaldi se otáčí a míří kamerami přímo do singularity. Doktor Hugh MacMichaels stojí věrně na svém místě, jako tam stál po dvacet let, a dívá se do srdce černé díry.

Srdce temnoty.

S tváří modrou od světla Nemesis zašeptá: "Bože na nebesích, tam vevnitř... něco je."

Temnota srdce.

Z citů měl vždycky hrůzu. Nesnášel, když Moira poplakávala. Byla pak zranitelná a lidská - a on ji toužil mít nezranitelnou a nelidskou.

"To kvůli tobě, kvůli nám. Bůh ví, že jinou Gemmu už nikdy mít nebudeme, a ona zemřela; co nás teď udrží pohromadě, co nás požene dopředu?"

Chudák naivní pan doktor Hugh nikdy nepochopil, jaký že to zásadní rozpor nosí Moira v srdci: nepochopil, že nezávislost, kterou si tak hýčkala, existuje jen díky stabilitě, jejíž pevné základy tvoří manžel, dcera a dům. A jen zcela matně chápal, z čeho má strach: z toho, že se ocitne sama na oceánu neštěstí, bez útočiště, bez budoucnosti zajištěné díky dětem. A nikdy nedokázal pochopit, že i když jím pohrdá, teď se stal vším, co tolik potřebuje, a že pokud by se jejich manželství zhroutilo, ona zůstane neodvolatelně sama. A protože nic z tohohle všeho nechápal, nedokázal pochopit ani to, proč odnesla vzpomínky na jeho dceru, na jejich dceru, do firmy Nesmrtelnost a. s., aby je oblékli do umělé hmoty a kovu. A přitom pochopení a odhalení leželo nedaleko, kousek za růžemi zhnědlými od kyselého deště, za poničenými fazolemi a povadlou růžičkovou kapustou. A protože i teď, když byl o dvacet let starší, byl pořád ještě vážně dost naivní, věděl, že zeptat se bude muset orákula; té věci, co se s vlastní nepochopitelnou logikou pohybuje za deštěm omývanými skly.

"Gemmo."

"Ahoj, tati."

Téměř nedokázal pohled na tu tvář snést, a přitom cítil, že musí napřáhnout ruku a dotknout se jí prstem, na paži, na tváři, na čele, jen aby se přesvědčil, že vážně není z masa a kostí. Když ruku stáhl, měl na prstech vůni jejího parfému, Noches de Luna, který jí amatérsky pašoval z bezcelních obchodů na letištích.

"Udělali mě dobře, viď, tati!"

Hlas, modulace, idiomy, skloněné oči, mírný úsměv: ohromující reálnost. Snažil se oklamat sám sebe hrubými, uspěchanými otázkami.

"Tak kam to schovali?"

"Myslíš počítače, Tati? Pod podlahu a nahoru nad strop. A zjistili při tom, že trámy jsou plesnivé a úplně prožrané červotočem a dole jsou tri myší hnízda."

Málem si dovolil usmát se. Objektivy očí té Pseudogemmy poloviční úsměv zachytily a naplno mu jej vrátily.

"Jen klid, Tati. Co kdybys mi jednoduše dovolil být tím, čím být mám?"

Zase ta mírná výzva. A zase to hrubé a uspěchané odmítnutí.

"Kolik za tebe zaplatila?"

"Dvanáct tisíc pět set liber na měsíční splátky - a dostala za to hlasový rozlišovací program, který dokáže poznat sarkasmus, ironii a všechny ostatní řečnické fígle. Tak se přestaň chovat, jako bych byla jenom věc, a dovol mi, ať ti pomůžu. Udělala to kvůli tobě, Tati."

"Kvůli mně? Ale kdeže." Jenže to už se nechal od Pseudogemmy polapit.

"Má strašnou hrůzu z toho, že ji necháš samotnou na světě, Tati. Možná tě nemiluje, ale potřebuje tě. Potřebuje někoho, a když nebude moct mít tebe, vyřeší to tak, že si pozve svou jedinou dceru z říše mrtvých. Mě. Gemmu, tvoji dceru."

Najednou ten děs už nebyl s to vydržet. Rychle vstal, ztěžklými rameny rozhoupal malé duhové velryby zavěšené od stropu; vzteklý, bezmocný otec.

"Jenže ty nejsi Gemma, ty jsi jenom věc, halda transputerů a molekulárních bran, mechanická hračka jako z muzea Madame Tussaudové na Royal Mile." Vzpomněl si, jak se ho vystrašená osmiletá Gemma křečovitě držela za šosy, když se po ní ze tmy natahovaly obludy, obři a zloději mrtvol z pochmurných dějin Skotska. "Nejsi skutečná. A já ti povím, co je skutečné: ta Gemma, kterou si pamatuju, Gemma v mém srdci, to je skutečná Gemma."

"Tati, ty mě překvapuješ." Pseudogemma na něj zamrkala řasami. Kde se tohle naučila? Když takhle řasy zvedla, nikdy jí nedokázal nic odepřít.

"Tak mi, Tati, pověz, jaký je rozdíl mezi Gemmou ve tvojí hlavě a Gemmou v altánku? Obě jsme jen vzpomínky, až na to, že vzpomínky ve tvojí hlavě časem vyblednou a budou z nich jen vzpomínky na jiné vzpomínky na jiné vzpomínky, zato ve mně získaly tělo a nikdy nevyblednou. Tak co je na tom tak hrozného? Co je hrozného na tom, když si někdo chce udržet vzpomínky, to, co bylo neopakovatelného na Gemmě MacMichaelsové, na mně, a chce je mít čerstvé a nepodléhající zkáze? Kde je tu jaký rozdíl?"

Neměl pro Pseudogemmu odpověď. Toho večera odletěl do Dharmstadtu na schůzku s Nemesis - a pořád neměl odpověď. Věděl, že nějaká odpověď na Pseudogemminu otázku být musí, a to naprostá a upíná odpověď, ale neměl ani

ponětí, kde by vlastně pátrání po takové odpovědi měl zahájit. A nikdy by ho nenapadlo, že ta odpověď na něj čeká v einsteinovském jícnu černé díry.

Píííííííííííííííp... "Kritická situace."

"Skončil přenos všech telemetrických údajů." "Všechny palubní monitorovací systémy přestaly pracovat." "Na linkách není nic než tříkelvinový šum." "Nedostáváme žádné informace." "Všechny senzory přestaly fungovat." "Všechny systémy jsou mrtvé."

Velká stěna je prázdná, jen v levém horním rohu výsměšně poblikává nápis. T +1:50 1320 KM Řídicí sál je plný pronikavého kvílení poplachového signálu. Všichni se dívají na Hugha: co teď, veliteli? Doktor Hugh kvílení vypne, a když promluví do radiového syčení z dalekého vesmíru, zdá se jeho hlas velice zvučný.

"Dámy a pánové, musíme předpokládat, že Vivaldi překročil horizont událostí a že mise skončila. Děkuji vám za pomoc, pracovat s vámi byla radost. Děkuji."

Sssssssssssss. Sbohem, vesmírná lodi jménem Představivost.

Kirkby Scott vztekle tluče do displejů, ale Hugh s ním pocit porážky nesdílí. Spíš se sluní v prazvláštním vytržení, jako kdyby po ztrátě dvaceti vizionářských let díky jakémusi všeobecnému zákonu zachování získal životně důležitý vhled. Odjakživa to bylo rozehrané v jeho neprospěch. Teď, po dvaceti letech, musí vzít zase život do vlastních rukou. Odchází z řídicího sálu a slyší rozvážný hlas Alaina Merciera: "Odpočet projektu Vivaldi byl ukončen v čase start plus šest celých tři krát deset na osmou vteřin, v pět čtyřicet pět greenwichského středního času, dvacátého sedmého srpna 2008."

Obluda zvaná TISK, která polehávala venku a čekala na něj, se teď vrhá vpřed.

"Pane doktore MacMichaelsi, dojde teď k nové, společné evropsko — americké výpravě do Oortova oblaku?"

"Pane doktore MacMichaelsi, jaké světlo vrhl projekt Vivaldi na původ sluneční soustavy?"

"Pane doktore MacMichaelsi, jaké následky bude mít výsledek akce Vivaldi na sondu Orion?"

"Pane doktore MacMichaelsi, s jakou pravděpodobností podle vás bude vyvržena z Oortova oblaku vlna komet; a trváte na zřízení mezinárodní výstražné protikometové hlídky?"

"Pane doktore MacMichaelsi, zjistilo se, že Nemesis je složena z temné hmoty podle hypotézy B. Znamená to tak či onak, že vesmír dosáhl mezí svého rozpínání a že v nejbližších několika milionech let začne docházet k jeho smršťování do primární singularity?"

Kvůli téhle otázce se zastaví. A mnohotvárná obluda jménem TISK se zastaví také, až se naježí mikrofony a kamerami a přenosnými diktafony.

'Upřímně řečeno, synku, na to kašlu. A ty bys měl taky." Uhrovaté reportérské štěně v jasně červené kombinéze a s nepřípadně vyboulenými svaly zrudne. A doktor Hugh MacMichaels se najednou vzteká. "Kolik ti je? Devatenáct? Dvacet? Min? Tak poslechni, kamaráde, mazej odsud, miluj se, měj přátele, dělej randál, snaž se toho spoustu vidět a natropit a spoustou věcí být, bav se, buď dobrý člověk, buď milý, ať tě všichni mají rádi, opatři si tak plný život, jak to jenom půjde, abys mohl, až přijde čas umřít, odejít spokojeně a v míru, protože upřímně řečeno, chlapče, smrt vesmíru nestojí ani za jednu slzu. Ani za jednu mizernou slzu."

Dveře jsou blízko; za sklem čeká auto, pěkně opečované stromy, zarůžovělé červánky. Jsou prý tak červené kvůli fabrikám v Porúří. Za hodinu a půl už může přistávat v rozzívaném ranním Edinburghu. A až se tam dostane, čeká ho jedna práce.

T + 200

A Hughův otlučený červený ford kombík už projíždí vylidněnými předranními ulicemi Edinburghu. Hugh při letu o jedno časové pásmo na západ předběhl slunce. Město zalité žlutými světly lamp teď patří autům rozvážejícím mléko a noviny, sanitkám a jejich tmavším příbuzným, vozům noční policie, a doktoru Hughovi, který jede rychle, jede domů. Pět minut po celé zabočí na cestu, až zaprašká štěrk; je brzy, ještě se neotevřela ani jedna okenice, na schůdcích nestojí ani jeden karton mléka, klid ještě neruší ani jeden ranní běžec ve značkové soupravě a botách. Doktor Hugh MacMichaels se dívá, jak nad obloukovou uličkou Milicent Crescent vstává slunce: dneska žádný déšť, to je úžasné. Otevře kufr auta a nevytáhne tašku s věcmi, ale červený kanystr. A dovnitř nevejde předními vraty, ale postranní brankou do zahrady. Sousedův pes zaštěká a Hugh jde po zahradě, přes trávník, kolem skomírajících růží a růžičkové kapusty a maliníků na oporách - něco se tam zelená, možná letos přece jenom bude marmeláda. Jde k altánku.

Pseudogemma je v tu chvíli, kdy otevře dveře, vzhůru a bdělá, ale Hugh ví, že stroje vydrží beze spánku i dvacet let.

"Tati! Víš, kolik je hodin?"

"Vím."

"Tak jak to šlo?"

"Šlo to moc dobře."

Odšroubuje z červeného kanystru víčko. Oči kamer se otočí a zaostří. Začne cákat na stěny, na podlahu, na proutěné křeslo. Pseudogemma vykřikne a zděšeně zdvihne ruce, když jí tekutina promáčí župan s květovaným potiskem. V altánku je k zalknutí od pachu benzinu.

"Tati! Co to děláš? Víš vůbec, co děláš?"

"Vím," kývne doktor Hugh MacMichaels. "Vím to moc dobře." Vychrstne trochu benzinu i na Pseudogemmu a vysvětlí jí to. "Podívej se, přemýšlel jsem o tvojí otázce. Jaký je rozdíl mezi tebou a mými vzpomínkami na Gemmu? Odpověď zní takhle: žádný. Oboje je k ničemu. Je k ničemu držet se vzpomínek, dělat si z nich ospravedlnění pro

vlastní neschopnost uniknout tvojí smrti. Ale moje vzpomínky se aspoň změní a časem vyblednou. Proto je k ničemu dávat jim tvar a podobu, dělat z nich svatostánek; tím dopřáváme smrti vítězství. Uvědomil jsem si to, když jsem ztratil Vivaldiho; odešel do míst, kam se za ním nikdy nedostanu. A s ním zmizelo dvacet let mého života. Uvědomil jsem si, že ať budu doufat a toužit a modlit se, jak chci, nedostanu ani jeho z té černé díry, ani tebe, Gemmo, z toho nabouraného auta. Musel jsem tě ztratit, Gemmo, musel jsem tě nechat přejít přes horizont událostí. Vzpomínky nejsou žádná náhrada za život - a my žít musíme, Gemmo. Musíme."

Stojí ve dveřích besídky, vyndá z krabičky, co rozdává BritAir, zápalku, škrtne jí a hodí ji Pseudogemmě do klína.

Plamen vybuchne a odhodí jej pozpátku až k oporám pro maliníky. Sálající žár mu sežehl obočí a přismažil vousy. Couvá, kryje si tvář rukama, ale přitom zvědavě vykukuje a dívá se na zkázu, kterou způsobil. Vidí, jak se v hořícím altánku umělohmotná Pseudogemma roztéká i s doutnajícím potištěným županem. Okna se tříští, transputerové moduly za dvanáct tisíc pět set liber pukají a roztékají se a všechny fotografie, všechny zajaté vzpomínky dostanou křídla a letí v hořícím větru jako černé vrány. Plameny zaburácejí a olíznou roztékající se hořící Pseudogemmu.

"Bože," zašeptá. "Promiň."

Sousedi poplašení výbuchy se vyklánějí z oken, vyděšené tváře, otevřená ústa, zírají na tu předměstskou apokalypsu v MacMichaelsovic zahradě. Moira v bačkorách a županu utíká přes trávník k pohřební hranici.

"Teď už jsme tu jenom my dva!" křičí Hugh. "Jenom my dva. Žádná Gemma nás nedrží pohromadě. Buď to zvládneme sami, nebo to nezvládneme vůbec. Proboha, jsme přece dospělí, rozumní lidé, máme vlastní život." Moira klečí mezi růžičkovou kapustou a prosebně vzpíná ruce k hořícímu altánku. Po tvářích se jí valí slzy. K nebi se vznáší olejnatý černý kouř. Hugh slyší z dálky houkání červených požárnických aut. Dívá se, jak jeho žena vzlyká, klekne si k ní a utěšuje ji. A když jí pokládá ruku na rameno, všimne si, že mezi trny a kyselou vodou zhnědlými listy vyrážejí maličká barevná poupata. Možná že přece jenom letos bude pár růží.

přeložil Richard Podaný